

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

9 JULI 1998

WETSONTWERP

betreffende criminele organisaties

AANVULLEND VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Jo VANDEURZEN**

- (1) Samenstelling van de commissie :
Voorzitter : de heer Duquesne (A.)

A. — Vaste leden	B. — Plaatsvervangers
C.V.P. HH. Vandeurzen, VanOverberghe, Verherstraeten, Willems.	Mevr. Creyff, Mevr. D'Hondt, HH.Didden, Leterme, Mevr. Verhoeven.
P.S. HH. Borin, Giet, Moureaux.	HH. Biefnot, Dallons, Eerdeken, Minne.
V.L.D. HH. Dewael, Van Belle, Verwilghen.	HH. Chevalier, De Croo, van den Abeelen, Versnick.
S.P. HH. Landuyt, Vandenbossche.	HH. Delathouwer, Vande Lanotte, Van der Maelen.
P.R.L.- HH. Barzin, Duquesne.	Mevr. Herzet, HH. Maingain, Simonet.
F.D.F. Mevr. de T'Serclaes.	HH. Beaufays, Mevr. Cahay-André.
V.B. H. Laeremans.	HH. Annemans, De Man.
Agalev/H. Lozie	H. Decroly, Mevr. Schüttringer.
Ecolo	

C. — Niet-stemgerechtigd leden

V.U. H. Bourgeois.

Zie:

- 954 - 96 / 97 :

- N° 10: Ontwerp geamendeerd door de Senaat.
- N°s 11 tot 16 : Amendementen.
- N° 17 : Verslag.
- N° 18 : Tekst aangenomen door de commissie.
- N°s 19 tot 21 : Amendementen.

Zie ook :

- N° 23 : Tekst aangenomen door de commissie.

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

9 JUILLET 1998

PROJET DE LOI

relatif aux organisations criminelles

RAPPORT COMPLEMENTAIRE

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR
M. **Jo VANDEURZEN**

- (1) Composition de la commission :
Président : M. Duquesne (A.)

A. — Titulaires	B. — Suppléants
C.V.P. MM. Vandeurzen, Van Overberghe, Verherstraeten, Willems.	Mme Creyff, Mme D'Hondt, MM.Didden, Leterme, Mme Verhoeven.
P.S. MM. Borin, Giet, Moureaux.	MM. Biefnot, Dallons, Eerdeken, Minne.
V.L.D. MM. Dewael, Van Belle, Verwilghen.	MM. Chevalier, De Croo, van den Abeelen, Versnick.
S.P. MM. Landuyt, Vandenbossche.	MM. Delathouwer, Vande Lanotte, Van der Maelen.
P.R.L.- MM. Barzin, Duquesne.	Mme Herzet, MM. Maingain, Simonet.
F.D.F. Mme de T'Serclaes.	MM. Beaufays, Mme Cahay-André.
V.B. M. Laeremans.	MM. Annemans, De Man.
Agalev/M. Lozie	M. Decroly, Mme Schüttringer.
Ecolo	

C. — Membres sans voix délibérative

V.U. M. Bourgeois.

Voir :

- 954 - 96 / 97 :

- N° 10 : Projet amendé par le Sénat.
- N°s 11 à 16 : Amendements.
- N° 17 : Rapport.
- N° 18 : Texte adopté par la commission.
- N°s 19 à 21 : Amendements.

Voir aussi :

- N° 23 : Texte adopté par la commission.

(*) Quatrième session de la 49ème législature

DAMES EN HEREN,

Tijdens haar vergadering van 8 juli 1998 heeft de Kamer, ingevolge de voorlegging van amendementen na indiening van het verslag, beslist dit wetsontwerp terug te zenden naar uw commissie om deze amendementen te bespreken.

Uw commissie heeft haar vergadering van dezelfde dag aan die bespreking gewijd (amendementen nrs. 38 tot 42, Stukken nrs. 954/19 tot 21).

Op 9 juli vond de goedkeuring van dit verslag plaats.

*
* *

De heren Duquesne en Barzin dienen amendement nr. 38 (Stuk nr. 954/19) in.

Om dit amendement kracht bij te zetten, geeft *de heer Duquesne* aan dat de definitie van criminele organisatie, zoals die wordt voorgesteld door het wetsontwerp dat door de Senaat werd teruggezonden, te ruim en te onnauwkeurig is, zodat gedragingen die door de openbare opinie en door de wetgever kennelijk niet als georganiseerde misdaad worden beschouwd, onder de toepassing van deze bepaling zouden kunnen vallen.

Het strafrecht is een rechtsgebied waarbij precisie en uiterste nauwkeurigheid vereist zijn, en waarbij het beginsel van de restrictieve interpretatie geldt.

Amendement nr.35 (Stuk nr. 954/15), dat is ingediend door de heer Moureaux en door deze commissie is aangenomen (zie Stuk nr. 954/17, blz. 93), is ongetwijfeld ingegeven door een lovenswaardig voorname. De wet betreffende criminele organisaties kan echter alleen betrekking hebben op de organisaties waarvan het echte doel anders is dan wat ze opgeven en kan geen levensbeschouwelijke, vakorganisatorische of godsdienstige organisaties treffen.

Derhalve dient een omschrijving te worden voorgesteld waarvan de strekking zeer precies is afgebakend. Die definitie mag uitsluitend betrekking hebben op de maffiose organisaties die worden opgericht met het doel misdrijven van een specifiek type te plegen (drugshandel, financiële fraude, prostitutie, ...) door middel van een welbepaalde *modus operandi* (het gebruik van intimidatie, bedreiging, corruptie, of de aanwending van commerciële structuren).

Als de wettekst een dergelijke precisering bevat, zal men niet kunnen beweren dat bijvoorbeeld een wit comité of een vakbond zich aan het witwassen van kapitaal of drugshandel overlevert. Bovendien is het van belang dat die tekst de goedkeuring van de hele bevolking wegdraagt.

MESDAMES ET MESSIEURS,

A la suite de la présentation d'amendements après le dépôt du rapport, la Chambre a décidé au cours de sa séance du 8 juillet 1998, de renvoyer ce projet à votre commission afin d'y examiner ces amendements.

Le même jour, votre commission a consacré sa réunion à cet examen (amendements nos 38 à 42, Doc. Nos 549/19 à 21).

Le 9 juillet, le présent rapport a été approuvé.

*
* *

MM. Duquesne et Barzin présentent l'amendement n° 38 (Doc. n° 954/19).

A l'appui de cet amendement, *M. Duquesne* expose que la définition de l'organisation criminelle, telle que proposée par le projet de loi renvoyé par le Sénat, est trop large et imprécise de sorte que pourraient tomber sous le champ d'application de cette définition des comportements qui ne sont manifestement pas considérés par l'opinion publique ni par le législateur comme relevant de la criminalité organisée.

Le droit pénal est une branche du droit qui requiert précision et rigueur et qui est régie par le principe de l'interprétation restrictive.

L'amendement n° 35 (Doc. n° 954/15) déposé par M. Moureaux et adopté par cette commission (voir Doc. n° 954/17, p. 93) est certes motivé par une intention louable. Toutefois, la loi sur les organisations criminelles ne peut viser que les organisations dont l'objet réel est autre que celui qu'elles déclarent et ne saurait mettre en cause des organisations philosophiques, syndicales ou religieuses.

Il convient dès lors de proposer une définition dont la portée est très précisément délimitée. Il s'agit de viser exclusivement les organisations de type mafieux qui se constituent en vue de perpétrer des infractions d'un type particulier (trafic de stupéfiant, fraudes financières, prostitution,...), et ce au moyen d'un *modus operandi* défini (utilisation de l'intimidation, menaces, corruption, recours à des structures commerciales).

Si le texte de loi énonce une telle précision, l'on ne pourra prétendre qu'un comité blanc ou un syndicat par exemple est susceptible de se livrer au blanchiment de capitaux ou au trafic de stupéfiants. En outre, il importe que ce texte emporte l'adhésion de l'ensemble de la population.

De door dit amendement gegeven definitie voorkomt ieder misbruik en ieder risico op vermenging tussen een organisatie die een rechtmatig doel nastreeft enerzijds, en een organisatie die een bedreiging vormt voor de uitoefening van de fundamentele rechten en vrijheden anderzijds.

Dit amendement is gebaseerd op het door de heer Jean-Jacques Viseur ingediende amendement nr. 36 (Stuk nr. 954/16) dat aangevuld werd met de verwijzing naar de *modus operandi* van de criminele organisaties zoals gesuggereerd door de Senaatscommissie belast met het onderzoek naar de georganiseerde misdaad in België (zie bijlage bij het verslag, Stuk nr. 954/17, blz.59).

De heer Lozie onderstreept hoe belangrijk het is het begrip «criminele organisatie» uiterst nauwkeurig te omschrijven.

Hij verwijst naar een artikel dat in het tijdschrift *POLITEIA* is verschenen (juni 1998). De auteur ervan merkt op dat de wet op de telefoontaps de onderzoeksrechter de mogelijkheid biedt voor alle misdrijven telefoontaps te laten uitvoeren.

In hetzelfde nummer van dat tijdschrift wordt een vergelijking gemaakt van de in het wetsontwerp opgenomen definitie van criminele organisatie en de door de Italiaanse wet voorgestelde definitie, naar luid waarvan alleen al het feit lid van een criminele organisatie te zijn, strafbaar is.

De minister brengt in herinnering dat de in het wetsontwerp opgenomen definitie aansluit bij de definitie die de Raad van de Europese Unie geeft (zie bijlage II van het eerste tussentijds verslag van de Senaat over de problematiek van de georganiseerde criminaliteit (Stuk Senaat nr. 1-662/4 - 1997/1998).

Wat het artikel van het tijdschrift *POLITEIA* betreft, dient te worden vastgesteld dat het een onjuiste interpretatie geeft van artikel 90ter van het Wetboek van Strafvordering, zoals laatst gewijzigd.

De heren Landuyt, Moureaux, mevr. de T'Serclaes en de heer Vandeurzen dienen een amendement nr. 40 (Stuk nr.954/20) in ertoe strekkend het tweede lid van het voorgestelde artikel 324bis door een nieuwe bepaling te vervangen.

De heer Landuyt legt uit dat het om een technische aanpassing gaat van het amendement nr. 35 van de heer Moureaux.

Dit amendement nr. 35 - dat op 17 juni 1998 door de commissie werd aangenomen - kan immers tot ongelijke behandeling van sommige organisaties aanleiding geven.

La définition énoncée par le présent amendement évite tout abus et tout risque de confusion entre une organisation qui poursuit un but légitime et celle qui constitue une menace pour l'exercice des droits et libertés fondamentaux.

Le présent amendement s'inspire de l'amendement n° 36 (Doc. n° 954/16) déposé par M. Jean-Jacques Viseur, amendement qui a été complété par la référence au *modus operandi* des organisations criminelles ainsi que l'avait suggéré la commission du Sénat chargée d'enquêter sur la criminalité organisée en Belgique (voir annexe au rapport, Doc. n° 954/17, p. 59).

M. Lozie insiste sur l'importance d'une définition extrêmement précise de l'organisation criminelle.

Il se réfère à un article paru dans la revue «*POLITEIA*»(juin 1998). Cet article fait observer que la loi sur les écoutes téléphoniques permet à un juge d'instruction d'ordonner de procéder à des écoutes pour l'ensemble des infractions.

Le même numéro de cette revue compare la définition de l'organisation criminelle énoncée dans le projet de loi et celle proposée par la loi italienne aux termes de laquelle le simple fait d'être membre d'une organisation criminelle est répréhensible.

Le ministre rappelle que la définition énoncée par le projet de loi se conforme à la définition énoncée par le Conseil de l'Union européenne (voir annexe II du premier rapport intermédiaire du Sénat sur la notion de criminalité organisée, Doc. Sénat n° 1-662/4 - 1997/1998) et à la définition proposée par la commission du Sénat sur la problématique de la criminalité organisée.

S'agissant de l'article de la revue «*POLITEIA*», il convient de considérer qu'il donne une interprétation incorrecte de l'article 90ter du Code d'instruction criminelle, tel qu'il a été modifié récemment.

MM. Landuyt, Moureaux, Mme de T'Serclaes et M. Vandeurzen présentent un amendement (n° 40 - Doc. n° 954/20) visant à remplacer l'alinéa 2 de l'article 324bis par une nouvelle disposition.

M. Landuyt précise que cet amendement vise à apporter une adaptation technique à l'amendement n° 35 de M. Moureaux.

Ce dernier amendement - que la commission a adopté le 17 juin 1998 - risque en effet d'engendrer une discrimination à l'égard de certaines organisations.

De formulering van voorliggend amendement komt aan dit gevaar tegemoet :

— door de lijst van de organisaties die niet onder de definitie «criminele organisatie» ressorteren uit te breiden met de organisaties die (naast het liefdadig, levensbeschouwelijk of religieus oogmerk) uitsluitend «elk ander rechtmatig oogmerk» nastreven. De bestaande tekst is inderdaad te beperkend en kan leiden tot ongewilde discriminaties.

— door in de tekst het woord «oogmerk» door de woorden «feitelijk oogmerk» te vervangen. Hierdoor wordt een antwoord gegeven op de vraag of met «oogmerk» bedoeld wordt het in de statuten vermelde oogmerk of daarentegen het werkelijke oogmerk.

De heer Moureaux wijst erop dat dit amendement rekening houdt met het echte doel en niet met het formele doel van de politieke, vakorganisatorische, liefdadige, levensbeschouwelijke of godsdienstige organisaties.

Bijgevolg zal geen enkele maffiose organisatie zich kunnen verbergen achter een levensbeschouwelijke of godsdienstige vereniging, bijvoorbeeld om haar activiteiten vrij spel te geven.

De volgende zinsnede van het amendement komt tegemoet aan de kritiek van de Senaatscommissie in verband met de commerciële organisaties die de wetten naleven maar toch niet door de aangenomen tekst beschermd zijn : «of uitsluitend elk ander rechtmatig oogmerk nastreeft.».

Met dit amendement wordt elk risico op onrechtmatige uitlegging uit de weg gegaan aangezien hieruit volgt dat, als bijvoorbeeld een vakbond aan afpersing zou doen, die vakbond als een criminele organisatie zal kunnen worden beschouwd.

De heer Lozie dient op het voormelde amendement nr. 40 subamendement nr. 39 (Stuk nr. 954/19) in dat het woord «uitsluitend» door het woord «hoofdzakelijk» vervangt. Het komt er immers op aan organisaties die manifest een rechtmatig oogmerk nastreven uit te sluiten van de toepassing van deze wet.

De heer Bourgeois herinnert eraan dat de definitie van «criminele organisaties» door de Senaat zwaar geamendeerd werd. De oorspronkelijke tekst was inderdaad zeer gebrekkig en dat was één van de redenen waarom hij dit wetsontwerp destijds niet heeft goedgekeurd.

Wat nu door amendement nr. 40 wordt beoogd brengt echter uit legistiek standpunt bekeken niets bij en kan enkel tot discussie leiden.

Spreker is het uiteraard eens met de stellers van het amendement. Het kan inderdaad niet de bedoe-

La formulation de l'amendement à l'examen permet d'écarter ce risque:

— en étendant la liste des organisations qui ne relèvent pas de la définition d'«organisation criminelle» aux organisations qui (outre un but charitable, philosophique ou religieux) poursuivent exclusivement «tout autre but légitime». Le texte existant est en effet trop limitatif et risque d'entraîner des discriminations indésirables.

— en remplaçant le mot «objet» par les mots «objet réel», afin de répondre à la question de savoir si, par «objet», il y a lieu d'entendre l'objet mentionné dans les statuts ou, au contraire, l'objet réel.

M. Moureaux souligne que le présent amendement prend en considération l'objet réel des organisations politiques, syndicales, charitables, philosophiques ou religieux et non l'objet formel de celles-ci.

Par conséquent, aucune organisation mafieuse ne pourra se dissimuler derrière une association de type philosophique ou religieuse par exemple en vue de donner libre cours à ses activités.

La critique de la commission du Sénat relative aux organisations commerciales se conformant aux lois mais néanmoins non protégées par le texte adopté est rencontrée par cet amendement par le biais du membre de phrase suivant: «ou qui poursuivent exclusivement tout autre but légitime».

Cet amendement évite tout risque d'interprétation abusive étant entendu que si par exemple une organisation syndicale devait se livrer à du racket, elle pourrait être considérée comme étant une organisation criminelle.

M. Lozie présente le sous-amendement n° 39 (Doc. n° 954/19) à l'amendement n° 40 développé ci-avant, sous-amendement qui tend à remplacer le mot «uniquement» par le mot «principalement». Il importe, en effet, d'exclure du champ d'application du projet de loi les organisations qui poursuivent manifestement un but légitime.

M. Bourgeois rappelle que la définition des «organisations criminelles» a été largement amendée par le Sénat. Le texte initial présentait en effet de nombreuses lacunes et c'est notamment pour cette raison qu'il n'a pas approuvé le texte à l'époque.

Quant à la portée de l'amendement n° 40, elle n'apporte rien sur le plan légistique et ne peut qu'engendrer des discussions.

L'intervenant partage de toute évidence le point de vue des auteurs de l'amendement. Il ne peut, en

ling zijn de in het amendement opgesomde instellingen met een uitsluitend rechtmatig oogmerk als criminele organisaties te kwalificeren. Maar dit blijkt zonder de minste twijfel uit de in het voorgestelde artikel 324bis, eerste lid, gegeven omschrijving.

De heer Deleuze vindt amendement nr. 40 overbodig indien de definitie waarop het betrekking heeft, voldoende nauwkeurig is, zoals de minister van Justitie beweert. Dit amendement stelt in feite een politieke aangelegenheid aan de orde en toont aan dat de definitie van criminele organisatie vaag is.

Het amendement onderstreept echter het gevaar van dergelijke definities.

Welke overheid zal oordelen wat het werkelijke oogmerk van een bepaalde organisatie is? Maakt de tekst geen totaal ongebreidelde proactiviteit mogelijk?

Welk verschil maakt in de Franse tekst het woord «*exclusivement*» in vergelijking met het woord «*uniquement*»?

Kan bijvoorbeeld een milieuorganisatie haar statuut als organisatie die *uitsluitend* een milieudoelstelling nastreeft verliezen, aangezien ze verplicht is commerciële activiteiten te stellen om haar vennootschapsdoel te verwezenlijken?

De heer Deleuze merkt voorts op dat het in de praktijk zelden voorkomt dat een organisatie uitsluitend een politieke, vakorganisatorische of humanitaire activiteit uitoefent.

Hij stelt zich eveneens vragen bij de draagwijdte van de woorden «elk ander rechtmatig oogmerk» *in fine* van het amendement. Welke instantie zal moeten oordelen over het feit of een bepaalde organisatie al dan niet een ander rechtmatig oogmerk nastreeft?

De spreker kan de redenen die aan het amendement ten grondslag liggen, begrijpen en ermee instemmen, maar onderstreept desalniettemin dat die formulering twee negatieve gevolgen heeft :

— de erkenning van de onnauwkeurigheid van de definitie van criminele organisatie;

— de onzekerheden die in de tekst van dit amendement zelf zijn opgenomen en die ervoor zorgen dat het amendement het voorliggende vraagstuk geenszins oplost.

De heer Barzin vraagt wat de draagwijdte is van de uitzondering die door dit amendement wordt ingevoerd.

Zullen de politieke partijen, en de vakbondsorganisaties in het bijzonder, zich in elk geval moeten verantwoorden in verband met hun echte doelstelling?

Anderzijds dient eraan te worden herinnerd dat

effet, être question de qualifier d'organisations criminelles les associations énumérées dans l'amendement, qui poursuivent un but exclusivement légitime. Toutefois, la définition inscrite à l'article 324bis, alinéa 1er, proposé suffisait, dans la mesure où elle ne suscitait pas le moindre doute à ce sujet.

M. Deleuze estime que l'amendement n° 40 est superflu si la définition à laquelle il se rapporte est suffisamment précise, ainsi que l'affirme le ministre de la Justice. Cet amendement soulève en réalité une question politique et démontre que la définition de l'organisation criminelle est vague.

L' amendement met toutefois en évidence le danger de telles définitions.

Quelle autorité appréciera l'objet réel d'une organisation déterminée? Le texte n'autorise-t-il pas une proactivité la plus débridée?

Que modifie le terme «*exclusivement*» par rapport au mot «*uniquement*»?

À titre d'exemple, peut-on considérer qu'une organisation de protection de l'environnement perdrait son caractère *exclusivement* environnemental dès lors qu'elle est amenée à poser des actes de commerce en vue de réaliser son objet social?

M. Deleuze fait ensuite observer que dans les faits, il est rare qu'une organisation exerce exclusivement une activité politique, syndicale ou humanitaire.

Il s'interroge également sur la portée des termes «tout autre but légitime» repris *in fine* de l'amendement. Quelle instance sera-t-elle amenée à juger du fait qu'une organisation déterminée poursuit ou non tel autre but légitime?

L'orateur peut comprendre la motivation sous-jacente à l'amendement et la partager mais souligne toutefois l'existence de deux conséquences néfastes qui y sont attachées :

— la reconnaissance du caractère imprécis de la définition de l'organisation criminelle ;

— les incertitudes contenues dans le texte-même de cet amendement, lesquelles font que celui-ci ne résoud rien au problème considéré.

M. Barzin s'interroge sur la portée de l'exception instaurée par cet amendement.

Les partis politiques et les organisations syndicales, en particulier, devront-ils en toute hypothèse se justifier par rapport à leur objet réel?

D'autre part, il convient de rappeler que le projet «*Franchimont*» autorise les recherches proactives

het «ontwerp-Franchimont» proactieve recherche toestaat in het raam van de bestrijding van de criminele organisaties. Een dergelijke recherche zal echter automatisch de natrekking van de doelstelling van de betrokken organisaties omvatten.

Dit amendement lost bijgevolg niet veel op.

Volgens *de voorzitter* is het ter bespreking voorliggende amendement nr. 40 niet overbodig in de mate dat het komaf wil maken met mogelijke onduidelikheden rond de in het eerste lid van het voorgestelde artikel 324bis opgenomen definitie van criminele organisatie. Daarnaast heeft dit amendement de verdienste nauwkeurig te zijn en geen aanleiding te geven tot onjuiste interpretaties.

De heer Bourgeois wijst erop dat het wetgevingstechnisch geen enkele zin heeft in een eerste lid te preciseren wat onder een criminele organisatie moet worden verstaan en vervolgens, in het tweede lid, aan te geven welke organisaties niet als zodanig beschouwd worden.

Hij vindt het verwonderlijk dat de regering een dergelijke wetgevingstechniek blijkbaar dekt.

De minister weerlegt het argument als zou de in artikel 3 van de voorgestelde tekst opgenomen definitie van het begrip «criminele organisatie» geen enkele zin hebben. Die definitie geeft immers de conclusies weer van de senaatscommissie, belast met het onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit; die definitie kwam tot stand nadat de commissie grondig werk had geleverd en onder meer hoorzittingen had gehouden, waardoor de toestand op het terrein duidelijk naar voren is gekomen.

De minister maakt overigens geen enkel bezwaar tegen amendement nr. 40.

De heer Moureaux brengt in herinnering dat het ter bespreking voorliggende ontwerp tot doel heeft maffiose organisaties te treffen die worden opgericht met de bedoeling misdaden en misdrijven te plegen om rechtstreeks of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen. Er is dus geen sprake van iets in de weg te leggen van vakbondsorganisaties, politieke of milieugroeperingen dan wel andere organisaties waarvan de oprichting uiteraard niet tot doel heeft vermogensvoordelen te verkrijgen, maar wel om binnen een rechtsstaat volkomen rechtmatige doelstellingen na te streven.

Het ligt niet in de bedoeling van de wetgever om de samenleving te «stroomlijnen», aangezien eenieder in een democratische Staat immers het recht heeft actief te zijn in een organisatie naar keuze.

dans le cadre de la lutte contre les organisations criminelles. Or, ce type de recherches va automatiquement englober la vérification de l'objet des organisations considérées.

Cet amendement ne résoud dès lors pas grand chose.

Le président estime que l'amendement n° 40 à l'examen n'est pas superflu dans la mesure où il indique une volonté de mettre fin à des incertitudes qui peuvent caractériser la définition de l'organisation criminelle contenue à l'alinéa premier de l'article 324 bis proposé. Cet amendement possède en outre le mérite d'être précis et ne pas donner lieu à des interprétations abusives.

M. Bourgeois indique que cela n'a aucun sens sur le plan légistique de définir par un alinéa premier ce qu'il y a lieu de considérer comme organisation criminelle et de préciser ensuite, au second alinéa, les organisations qui ne sont pas considérées comme telles.

Il s'étonne de ce que le gouvernement paraisse cautionner pareille technique légistique.

Le ministre tient à réfuter l'argument selon lequel la définition du concept d'organisation criminelle, contenue à l'article 3 du texte proposé, n'aurait aucun sens. Cette définition traduit en effet les conclusions de la commission sénatoriale chargée d'enquêter sur la criminalité organisée ; elle est fondée sur un travail de fond menée par cette commission dont, notamment, des auditions qui ont permis de refléter la situation sur le terrain.

Le ministre n'a d'autre part pas d'objection à l'égard de l'amendement n°40.

M. Moureaux rappelle que l'objectif du projet à l'examen est de viser des organisations de type maffieux qui se constituent dans le but de commettre des crimes et des délits et ce, pour obtenir, directement ou indirectement, des avantages patrimoniaux. Il ne s'agit donc pas de s'en prendre à des organisations syndicales, politiques, environnementales ou autres dont la constitution n'a évidemment pas pour but l'obtention d'avantages patrimoniaux mais bien la poursuite d'objectifs parfaitement légitimes dans le cadre d'un Etat de droit.

Le but du législateur n'est pas de «normaliser» la société, chacun ayant en effet la liberté dans un Etat démocratique de militer dans l'organisation de son choix.

De heer Moureaux dient *subamendement nr. 42* (*Stuk nr. 954/21*) in, dat ertoe strekt het woord «liefdadig» te vervangen door het woord «menslievend».

Mevrouw Cahay-André is eveneens van oordeel dat dit adjectief meer geschikt is.

De heer Laeremans is het eens met de doelstelling van het ontwerp dat ter bespreking voorligt, namelijk de bestrijding van de maffiose organisaties. Het is tevens van belang duidelijk te stellen dat dit het enige doel is van de voorgestelde tekst en dat het er niet om gaat de politieke partijen of de vakbonden te viseren.

De spreker heeft echter vragen bij het bijwoord «uitsluitend» in de tekst van amendement nr. 40. Nagenoeg geen enkele organisatie heeft immers een uitsluitend politiek of godsdienstig doel.

Amendement nr. 41 (Stuk nr. 954) van de heer Dewael strekt ertoe het tweede lid van het voorgestelde artikel 324bis weg te laten.

De indiener stipt aan dat het omwille van de rechtszekerheid de voorkeur verdient gebruik te maken van de definitie van criminele organisatie zoals die is aangenomen door de Senaat en vermeld in het eerste lid van de voorgestelde tekst. Het is immers een gesloten definitie.

Wat is de mening van de minister terzake ?

De minister van Justitie verwijst naar het commissieverslag van 30 juni ll. waarin hij zijn standpunt duidelijk heeft uiteen gezet (zie Stuk nr. 954/17, blz. 50-52). Hij voegt er echter aan toe dat hij kan instemmen met de tekst van amendement nr. 40.

De heer Bourgeois stelt vast dat volgens de minister van Justitie de definitie van het begrip «criminele organisatie» sluitend is.

De minister heeft anderzijds geen bezwaar tegen amendement nr. 40 van de heer Landuyt c.s. ertoe strekkend te verduidelijken welke organisaties niet onder deze definitie vallen.

Maar als de definitie geen andere interpretatie toelaat is dit amendement toch overbodig.

De onderzoekscommissie naar de georganiseerde criminaliteit in België (van de Senaat) heeft in haar advies over amendement nr. 35 van de heer Moureaux reeds gewezen op het juridisch niet-relevant karakter van dergelijke precisering.

Spreker begrijpt de houding van de minister niet.

M. Moureaux dépose un *sous-amendement (n° 42, Doc n°954/21)* visant, à remplacer, le mot «charitable» par le mot «philanthropique».

Mme Cahay-André estime également que cet adjectif est plus adéquat.

M. Laeremans se rallie à l'objectif du projet à l'examen, à savoir la lutte contre les organisations de type maffieux. Il est également important de préciser que tel est le but unique du texte proposé et qu'il ne s'agit pas en l'occurrence de viser les partis politiques ou les organisations syndicales.

L'orateur s'interroge néanmoins sur la présence de l'adverbe «exclusivement» dans le texte de l'amendement n°40. Quasi aucune organisation ne possède en effet un but exclusivement politique ou religieux.

L'amendement (n°41, Doc n°954/) de M. Dewael vise à supprimer l'alinéa 2 de l'article 324 bis proposé.

L'auteur indique qu'il est préférable, pour des raisons de sécurité juridique, de retenir la définition de l'organisation criminelle telle qu'adoptée par le Sénat et figurant à l'alinéa premier du texte proposé. Elle constitue en effet une définition fermée.

Quel est le sentiment du ministre en la matière ?

Le ministre de la Justice renvoie au rapport de la commission du 30 juin 1998, dans lequel il a clairement exposé son point de vue (voir Doc. n° 954/17, p. 50-52). Il ajoute néanmoins qu'il peut acquiescer au texte de l'amendement n° 40.

M. Bourgeois constate que selon le ministre de la Justice, la définition de la notion d'«organisation criminelle» ne présente aucune faille.

Le ministre ne formule par ailleurs aucune objection à l'encontre de l'amendement n° 40 de M. Landuyt et consorts visant à préciser quelles organisations ne relèvent pas de cette définition.

Toutefois, si cette définition ne permet aucune autre interprétation, cet amendement est superflu.

Dans son avis concernant l'amendement n° 35 de M. Moureaux, la commission (du Sénat) chargée d'enquêter sur la criminalité organisée en Belgique a déjà souligné qu'une telle précision était dénuée de pertinence sur le plan juridique.

L'intervenant ne comprend pas l'attitude du ministre.

De heer Dewael sluit zich hierbij aan. De dubbelzinnige houding van de minister kan enkel ingegeven zijn door het feit dat men een conflict binnen de meerderheidspartijen tracht te voorkomen.

Deze handelwijze leidt tot onbruikbare teksten. Als duidelijk omschreven is wat onder een criminele organisatie wordt verstaan heeft het absoluut geen zin nog eens te preciseren welke organisaties uit dit toepassingsgebied worden gesloten.

Spreeker heeft er geen probleem mee om zijn amendement nr. 41 in te trekken indien de commissie bereid is om naar een betere definitie van het begrip «criminele organisatie» te zoeken.

De heer Dewael heeft echter helemaal niet de indruk dat men hiervoor openstaat. In die omstandigheden zal hij zijn amendement handhaven.

*
* *

Amendement nr. 38 van de heren Duquesne en Barzin wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen en 1 onthouding.

Amendement nr. 41 van de heer Dewael wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Subamendement nr. 39 (op amendement nr. 40) van de heer Lozie wordt verworpen met 10 tegen 1 stem en 3 onthoudingen.

Subamendement nr. 42 (op amendement nr. 40) van de heer Moureaux wordt aangenomen met 11 tegen 1 stem en 2 onthoudingen.

Het aldus gewijzigde amendement nr. 40 van de heren Landuyt, Moureaux, mevr. de T'Serclaes en de heer Vandeurzen wordt aangenomen met dezelfde stemverhouding.

Artikel 3, zoals gewijzigd, wordt aangenomen met 11 tegen 3 stemmen.

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 11 tegen 3 stemmen.

*
* *

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De rapporteur,

De voorzitter,

J. VANDEURZEN

A. DUQUESNE

M. Dewael se rallie à ces propos. L'attitude ambiguë du ministre ne peut être inspirée que par le souci d'éviter un conflit entre les partis de la majorité.

Ce comportement est de nature à rendre les textes inutilisables. Si l'on définit clairement ce qu'il y a lieu d'entendre par «organisation criminelle» il est absolument inutile de préciser quelles organisations sont exclues du champ d'application de la loi en projet.

L'intervenant n'a aucune objection à retirer son amendement n° 41, pourvu que la commission soit disposée à chercher une meilleure définition de la notion d'«organisation criminelle».

M. Dewael n'a toutefois pas du tout le sentiment que ce soit le cas. Dans ces conditions, il maintiendra son amendement.

*
* *

L'amendement n° 38 de MM. Duquesne et Barzin est rejeté par 10 voix contre 3 et une abstention.

L'amendement n° 41 de M. Dewael est rejeté par 11 voix contre 2 et une abstention.

Le sous-amendement n° 39 (à l'amendement n° 40) de M. Lozie est rejeté par 10 voix contre une et 3 abstentions.

Le sous-amendement n° 42 (à l'amendement n° 40) de M. Moureaux est adopté par 11 voix contre une et 2 abstentions.

L'amendement n° 40 de MM. Landuyt, Moureaux, Mme de T'Serclaes et M. Vandeurzen, ainsi modifié, est adopté par un vote identique.

L'article 3, ainsi modifié, est adopté par 11 voix contre 3.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 11 voix contre 3.

*
* *

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le rapporteur,

Le président,

J. VANDEURZEN

A. DUQUESNE